

Jurij Hudolin
ČAS LEPIH ŽENSK

*»Kadar si z žensko, moraš lepo ravnati z njo.«
Oče sinu na vratih zvečer*

Sedim kakor Buda pod minaretom in čakam, da me pokliče Minu. Včasih je bilo drugače, nisem imel želje, da me kliče, vendar se spreminjajo tudi ljudje, ki ne vedo, kaj hočejo, jaz pa bi rad živel. Motijo me običajnosti, ki me jih sprašuje, kakor da bi bil njen otrok, ne pa moški, fant, ljubimec, kakorkoli že. Vendar se Minu ne da odgnati, tega pa tudi nočem, čeprav ji včasih sploh ne rečem: Živjo, kako si; O, lej jo, temveč zadirčno: Kaj je?, potem pa sem jezen nase, da sem tak neolikan državljan.

Minu živi v Ljubljani, jaz pa marsikje, včasih tudi v Ljubljani, vendar ne morem biti ves čas v Ljubljani, čeprav zdaj res sedim pod minaretom, kakor Buda, in to v Ljubljani, med katoličani. Minu pravi, da je katoličanka, meni pa je vseeno, kot da sem pogan ali barbar. Jaz kar živim in rad imam to; ženske hodijo okrog mene bolj ali manj s spremenljivim uspehom, rad imam njihovo družbo, ne rinem vanje, ker sem se opekeln in je zdaj vse drugače ali pa si to samo mislim. Čakam, da me pokliče Minu, in ko naposled pokliče, rečem:

»Kaj je?«

Nekaj časa molči in potem začudeno reče: »Kaj, kaj je? A nisva zmenjena?«

»Aha.«

»Kje pa si?«

»Pod minaretom za Bežigradom.«

»Res? A pridem pote?«

»Pridi že.«

Minu zelo pazi na čistočo in ima vse pod nadzorom. Finance, posodo, službo, dišeče sveče. In obožuje svoj avto. Vozi kot modri dirkač. Minu je urejena dama, vendar me pogosto sprašuje:

»Kaj naj zdaj storim?«

Razlogi za taka vprašanja so minorni in smešni.

»Kaj?«

»Kaj, kaj?«

»Ne vem, kaj?«

»Pa nič, kaj!?«

Z Minu hodiva na Rožnik. Najprej hodi strumno in elegantno in hitro in počasi in zamišljeno, kakor da ji ni mar. Ne vem, o čem razmišlja, in če jo vprašam, mi vedno odgovori: »Kaj?«

Potem hodi naprej in slišim jo, kako nekaj metrov za menoj mrmra sebi v brk: »Ne vem, ne vem ...« Nato pa spet reče meni: »Kaj si rekel?«

Tiho sem, da ne bi zanetil spora, čeprav se Minu nikoli ne prepira, biti moraš res kanalja, da ponori, in smešno je, če se razburi, ker ne zna biti žleht. Njene težave so najhujše takrat, ko me vpraša: »Kaj naj zdaj storim?« Toda teh težav v bistvu sploh ni, ne obstajajo, težava je vprašanje samo, zato ni kaj storiti. Poslušam pač, čeprav si mislim, da sem še bolj prebrisan, in se delam, da ne slišim.

Z Minu pozna veliko življa. Sploh na Rožniku. Toda ni ji preveč mar za druge ljudi, nikoli se ne zapleta v pogovore z njimi, lepo pozdravi in briga se zase in pogleduje naokoli, kje sem in kaj je razlog za to, ali pa se mi to samo zdi. Kakor se mi najbrž

tudi dozdeva, da pazi name, da se ne bi s kom preveč zatopil v pogovor in je pustil same. Potem sestopiva z Rožnika in kmalu sva pri njej doma. Tam je tako čisto, da se moraš sezuti pred pragom, si nadeti copate in skoraj skafander in se vesti dostojno, kar pomeni: ležati, gledati televizijo, pojesti, kar ti prinese na pladnju, in popiti čaj. Potem gre Minu spat in jaz grem domov. Nikoli še nisem spal z njo pri njej doma.

Nekoč mi je rekla, zdi se mi, da samo enkrat, da me ima rada. Delal sem se, kot da ni nič. Mogoče jo je prizadelo, vendar po mojem ne, saj njo težko spraviš iz tira. Tudi zavrnitve je ne omečijo. Potem se je to ponovilo:

»Rada te imam!«

»Kaj?«

»Rada te imam!«

»Kaj praviš?«

»Kaj?«

»Kaj, kaj?«

»O moj Bog, kaj takega,« je rekla in šla po labirintih svoje velike hiše. Bil sem svoboden, čeprav nisem vedel, kaj naj s to svobodo.

Romina živi v Trstu, na ulici Via Roma. Novinarka je in ima malo časa zame, ali pa je to zgolj ogolela domneva, pomislil sem že, da se me mogoče izogiba, in še bolj žgoče, da se morebiti dela norca iz mene. Saj novinarji ne delajo od jutra do večera, da nikoli nima časa: tudi novinarji so ljudje. Tudi oni morajo jesti, piti, se zabavati, iti na dopust, plačati račune in vzgajati otroke, če jih imajo. Romina ima samo novinarstvo, čeprav sem mislil, da ima malo tudi mene, in verjetno je to res, saj greva večkrat na leto na sprehod. Dolg sprehod, od Vie Rome do Miramara in nazaj. Romina piše članke o zunanji politiki. Pogosto je nič ne razumem, saj ne poznam imen politikov; no, nekatere že, vendar jo čukasto gledam, ko mi kaj razlaga, ali pa se samo delam, da poslušam, in mislim na kaj drugega, najpogosteje na njene velike prsi in napeto rit.

Romina je popolno nasprotje Minu; vedno nazorno pokaže, če jo kaj prizadene, sploh glede političnih tem, in še dobro, da se mi ne da ves čas razglablјati in se razgovarјati o teh temah. Sicer je prelestno, krasno dekle, toda kadar veliko dela, pozabi na šminko in maskaro, ki se ji, kadar joka, razleze po obrazu, in madeža sploh ne pobriše, dokler sem poleg nje. Joka običajno zaradi družbenih krivic in nikoli zaradi intime, pravzaprav mi nikoli ni podrobno govorila o notranjih tokovnicah, o brnenju v možganskih rovih in čutnih nevihtah, kakor da svet obstaja le v velikih

političnih odločitvah – in zanjo verjetno res. Je zagreta levičarka in najbolj jo podžiga, da je župan Trsta Roberto Dipiazza bolj desno usmerjen politik, saj zagovarja stališča stranke Naprej Italija. Kolikor pa vem sam, gre za spravljivega politika, ki tudi Slovencev ne zmerja s slovansko drhaljo in jim prizanaša, kolikor pač lahko, da ga ne oskubijo. No, morebiti se tudi motim, večkrat se zmotim in si s tem ne belim vročično glave, saj pravica do tega, da se zmotimo, pripada sleherni eksistenci.

In prav Dipiazza me je spravil v neroden položaj in kot na osmukani goljavi se je jasno pokazalo, kako politično kontaminiran sem, če ne drugače zaradi žensk, s katerimi se družim. Nehote in nič hudega sluteč sem prepleskan z različnimi političnimi barvami. Kakorkoli obrnemo, nihče temu ne uide, pa naj bo še tako zaprisežen anarhist, nihilist, razvratnež, kanalja, tat in kar je še teh dodatkov, obeskov in različnih opisov ljudi, katerim nemara nikoli ne moremo v nulo določiti mentalnega profila, kakor radi rečemo.

Neke prelestne pomladi sva z Romino na Trgu Unità čakala njeno prijateljico iz Ljubljane, ki je imela v Trstu službene opravke. Romina mi je povedala, da jo zalaga z informacijami iz prve roke, saj je v poklicu, kjer ji lahko marsikaj zanimivega dostavi še pred novinarskimi konferencami, najpogosteje pa reči, ki jih drugi novinarji nikoli ne izvedo. Da je krasna punca in da z njo prijateljuje že več let; bila je tudi že pri njej v Ljubljani, v njeni veliki hiši pod Rožnikom; še bo šla, saj jo prijateljica vabi in tudi

ona pogosto prihaja, sploh poleti, ko se hodita kopat v Sesljanski zaliv.

Ko je Minu prišla do mize, kjer sva sedela in srebalta kapučino, se je s prijateljico objela, mene pa je le ošvrknila s pogledom. Potem se je omečila:

»Kaj pa ti tukaj?« je zažvrkljala skozi zobe, rdeča kot češnja, kakor da bi bilo kaj narobe.

»Kaj, kaj?« sem rekel, da bi se branil, čeprav se sploh ni bilo za kaj.

»Kaj ti tukaj?«

»Izlet,« sem rekel in se delal važnega, kakor da bi bil gospodar vseh besed.

»Kaj?« se je delala, da ne sliši, po mojem nalašč.

»Izlet!« sem ponovil glasneje.

»Vidva se poznata!« je začudeno rekla Romina, saj je bilo očitno, da se več kot pozna.

»Se,« je rekla Minu. »Ljubljana je majhna, kakor Trst. Tudi svet je majhen.«

»Kakor se vzame,« sem vskočil, čeprav sta se že začeli pogovarjati o politiki in obisku slovenske delegacije pri županu Dipiazzi. Nekaj časa sem poslušal, vendar me nobena ni jemala v ozir, tudi ko sem poklical natararja, da bi nam naročil pijačo. Niti zase nisem naročil. Natarar je skomignil z rameni in odšel, izpadel sem bedak.

»Jaz zdaj grem. Opravke imam,« sem se zlagal.

»A tako,« je rekla Minu.

»Lepo, da si se oglasil,« je rekla Romina. »Pridi še kaj, kmalu,« je nemarno pristavila, kakor da sem odpadek. Jasno je bilo, da ji služba pomeni več kot jaz. V službi politike, recimo.

»Pokličí kaj,« je dodala Minu in vse skupaj je dišalo po tem, da bi se me radi čim prej otresli.

Ko sem speljal v klanec proti Opčinam, sem pomislil, da nimam sreče. Ko bosta nehali govoriti o političnih rečeh, bosta name zlili golido zaničljivih pripomb in se naslajali. Tudi prav. Obe bom izgubil, čeprav v resnici nobene nisem imel; koga in kaj sploh imam, sem pomislil in se kmalu spomnil, da imam življenje; vozim se gor in dol in kaj; krošnje dreves so se upogibale v burji in zaželel sem si glasbe.

Zelo rad hodim v Umag na tržnico. Tam so še vedno tisti pravi istrski kmetje, ne na pol korporativno asimilirani in z zelenjavo drugačne barve od avtohtone. Imam svojo branjevko in pri njej kupujem radič, jajca, olje, krompir, korenje, pozimi kislo zelje in kaki in kivi. Ime ji je Alina. Nekoč, po nekajletnem nagovarjanju sva šla na kavo. Alina je klenu kmečko dekle, ki se je po zgodnji ločitvi preselila iz bloka v Umagu nazaj v svojo rojstno hišo k staršem, na kmetijo v vas Juricani pri Materadi.

»Lepo vreme je danes,« sem rekel.

»Aha,« je rekla in zardela, kakor da bi jo užalil.

»Pa gre delo, gre?« sem nadaljeval.

»Aha.«

»Kako si kaj drugače?« sem vprašal in postajal nervozen. Naj se ženska že enkrat sprosti, saj ji ne rinem revolverja v požiralnik, sem pomislil. Kaj pa še, vljuden sem in dobra stranka!

»Ah, delo, delo, dva otroka, delo,« je rekla in si obrisala roko v trenirko.

Imela je velike prsi in lep, dekliški obraz. Prisodil bi ji kakih petindvajset let.

»Danes pa je vreme ...« sem se skušal pomiriti, ker me je situacija trančirala. Nisem vedel, kaj naj vprašam, zdaj ne morem kupovati zelenjave, vendar sem zdržal: »A bo?«

»Gre za silo. Za preživet bo. Če se ločiš, vse delaš za dva. Pa kaj bi to!« se je nekako prebudila.

»Ločitve, ločitve. Jaz se sploh ne bi ženil,« sem rekel.

»A otroke bi na koruzi vzgajal? Kakor jaz? To ni prijetno. Vsi te postrani gledajo, kakor zločinca.«

»Da je tako hudo?«

»Ti hodiš sem kot turist, nimaš stika s kmeti, ne živiš z njimi. Tudi če si ves čas tukaj, te gledajo drugače kot mene. Tebi je več dovoljeno,« se je namuznila.

»Kako to misliš?«

»Vas, ki imate tukaj hiše za dopust, nihče ne gleda postrani, če ste dobre stranke. To se od vas tudi pričakuje. Mi pa smo domačini in naše vrednote so bolj stroge, če se recimo ločiš, je to velik greh in neuspeh,« je rekla in mislila resno. »Pri vas v mestih se vsi kar ločujejo in delajo otroke in lezejo drug čez drugega. Pri nas, na vasi, je vse drugače. Lahko te izobčijo in se nimaš kam skriti, nikamor ne moreš oditi.«

»Še sedaj? V enaindvajsetem stoletju? Nima človek svoje volje? Osebne?«

»Kakšna osebna volja neki, delaš od jutra do večera, da nahraniš otroke.«

Najbrž je imela prav, nisem vedel, zakaj ji ne bi verjel.

»Pa veš, da se je v Juricanih rodil Fulvio Tomizza?«

»Režiser, ne?«

»Pisatelj. Precej znan. V Italiji ga imajo za italijanskega pisatelja, če bi bil smešnica, ga zanesljivo ne bi imeli za svojega,« sem bil hudoben, čeprav sem morebiti govoril resnico.

Vendar ji ni bilo mar, kaj bi s to minorno dimenzijo z vidika lastnega življenja. Zaradi malikovanja si človek tlakuje pot v same probleme.

»Tomizza ... Zdaj se spomnim. Mi je nona govorila o njem. Nič lepega sicer. Bojda je bil trčen in so se ga ljudje izogibali.«

»Pa bi mi pokazala njegovo rojstno hišo?« sem rekel kar tjavdan.

»Ne vem, kje je. Moram nono vprašat.«

»Pa saj to je vas, par hiš, zaselki ... Juricani, Materada, tvoje korenine so tudi od tam,« sem vztrajal in oživel.

»Če vam pravim, da ne vem,« je prestavila na vi, pa sva bila že dolgo zmenjena za ti. »Mene to ne zanima in res ne vem nič o tem.«

Pogrelo me je, da pogovor nikamor ne steče. Jebeš tak odnos.

»Nič, grem zdaj, otroka čakata,« je rekla Alina.

»Boš še en kapučin?«

»Ne ne, grem, delo čaka.«

»No, tudi prav. Te poiščem v Juricanih, da mi pokažeš hišo,« sem skušal obrniti na šalo, ker sem odgovor že poznal.

»Ne ne, res ne. Saj sva poklepetala. Naj ostane, kakor je,« je rekla precej odločno.

»Saj nič nočem. Knjige me zanimajo, tudi ti bi morala prebrati kako njegovo. Moški je vendar daleč najbolj znan Istran tod naokoli,« sem rekel samozavestno, kakor da bi se boril za smisel lastne eksistence.

»Ne bi rekla, mogoče za vas. Knjige me res ne zanimajo. Nimam časa zanje.«

Za hip se mi je zazdela veliko pre zgodaj zgarana in uničena starka. Ni mi bila več tako všeč.

»Pridem v Juricane in mi pokažeš hišo. Prav?« sem vztrajal, še sam ne vem, zakaj.

»Ne,« je rekla jezno, kakor da bi zahteval ne vem kaj.

»Grem zdaj. Čao!«

»No, tudi prav. Adijo,« sem rekel in si mislil, naj gre spet v hudo luknjo, saj jo je samo trpljenje, čeprav ima vsega dovolj; tudi kmetje so žleht, ne le intelektualci.

Obsedel sem na rivi v lokalni Buoni Amici in si mislil, kako bedasto je vse skupaj, da človeka nikjer več ne jemljejo resno. Bi res morala slišati za Fulvia Tomizzo? Ljudje delajo in delajo, ni jim mar za nekega človeka, ki jih je zapustil in odšel v daljni svet in njihovo vas naredil poznano naokoli. Nočejo te slave, hočejo svoj mir. Potem je najlažje, da človeka užališ. Če ni tak kot ti in če ga ne zanimajo tvoja sranja. To bi bilo dobro razumeti. Sonce je bilo že zelo visoko in odpravil sem se proti Juricanom in Materadi, ki sta danes v ogrlico sprijeta zaselka, da si ogledam to znamenito podrtijo. Hotel sem razumeti, in čeprav mi ni najbolje uspevalo, sem bil kmalu spet presenetljivo dobro razpoložen; nisem imel želje, da bi se oropal lastne možnosti za čim manj problemov v življenju.

»Verena, Verena, Verena!« kriči sosed že zjutraj in tako nadaljuje v opoldan do večera. Verena je njegova žena, urejena in prijazna gospa, vsaj tako je videti v svoji urnosti, ustrežljivosti, poslušnosti, lojalnosti in drugem, kar označuje privrženost. S sosedom nikoli ne govorim zaradi nekega bedastega konflikta glede parkiranja, jaz bi, on noče in sčasoma se je tihi kompromis lepo uveljavil, da ne motiva drug drugega, saj živiva v čudoviti vukojebini z nekaj hišami, nekje med morjem, gozdom in ničem. No, on je avtohton, jaz pa priseljen, in še to ne s stalnim prebivališčem, čeprav imam zaselek Grupija izjemno rad. Skoraj najbolj rad.

Drugače je z Vereno; včasih gledam, kako suši svoje spodnjice in nedrčke na balkonu, in razen poštarja, če ima srečo, sem poleg soseda edini, ki imam zadovoljstvo opazovati njeno spodnje perilo. Redko, ampak res zelo redko pomislim na najhujše, na perverznost, vendar me vonjave italijanskih mehčalcev spravljajo v dobro voljo, lepo je, skoraj čudovito. Tudi Verena se mi zdi zadovoljna, čeprav po zaselku vsak dan znova doni: »Verena, Verena, Verena!«, ko mora brž ustreči in iz garaže, kjer je kredenca z orodjem, prinesiti sosedu v klet, na polje ali v kažun za suhozidom sekiro, srp, lopato, rovnico ali pa bevando. Če ni hitra, je deležna kletvic, od psovanja matere, ki je morebiti že onstran, pa do raznovrstnih domiselnih žaljivk, ki ji gredo očitno skozi eno uho noter,

skozi drugo pa ven, saj kaj pa hoče; ločiti ali upirati se nima smisla in zanesljivo ji to na neki način godi, vsaj pozoren je, sosed.

Potem sva se nekega dopoldneva na novo udarila. Rekel je, da režem njegovo mimozo; rekel sem, da je ne režem jaz, da me ne moti niti to, ker visi na mojo stran vrta, da nisem kakor on, ki mi je praktično narisal, kje naj parkiram, pa čeprav katastrsko na svojem. Zakaj bi strigel mimozo? Kaj naj z njo? Vendar ni hotel razumeti in po tihem sem priznal krivdo, ki mi jo je vsilil.

Tistega dopoldneva pred mojo hišo ni bilo nobenega avtomobila. Sosed je mislil, da ni nikogar, jaz pa sem bral na terasi, kamor njegovo oko ne seže. Slišal sem samo: »Verena, Verena, Verena!« in vrata na dvorišče so se odprla. Iztegnil sem vrat in opazil Vereno, kako vstopa na vrt s škarjami za trto. Pristriгла je nekaj najlepših vrtnic, si nagulila začimbnic in v košaro potisnila nekaj zrelih fig. Ko je nadaljevala pregled vrta, sem vstal in pozdravil: »Dober dan, Verena!«

Verena je zardela.

»Dober dan! A vi ste tukaj?« ji je ušlo bolj iz zadrege kakor zaradi tega, ker bi mi res hotela nekaj reči. Sosed je stal na svojem dvorišču, gledal ženo in v rokah držal manjšo sekirico, tomahavk.

»Tukaj, tukaj. Kako ste kaj?« sem zajedljivo vprašal in pogledal v spodnjice, ki so se sušile na drugi strani ograje. Kar gledal sem.

»No, dobro, ni kaj reči,« je bila polna krvi v licih kakor peška granatnega jabolka, ki smo jih letos že

pozobali. Skupaj s sosedovima. Zanesljivo je uganila, da ciljам na spodnjice.

Potem sem legel nazaj na ležalnik in bral naprej. Slišal sem le, kako je nekaj trenutkov kasneje zaprla vrata mojega in odprla vrata svojega dvorišča. Tako torej, zdaj vem, zakaj na vrtu nikoli ni nobenih vrtnic, če grem kam na obisk in potrebujem darilo za kako damo. Zdaj vem tudi, da mi ptiči ne pojedо vseh fig in zakaj je že tako pičel pridelek oljk vsako leto redkejši. Kaj mi mar! Če ne bom rinil v konflikt, bom imel mir še naprej. Kakšne velike škode ravno ni, sem pomislil in bil razmeroma miren. Toda sosedova objestnost mi ni dala miru. Pogosto sem se spomnil na Vereno, tako urejeno in prijazno, kako v mehkem, dišečem perilu in močno naličena okopava vrt. Včasih sem pomislil, da je s svojim možem samo zaradi mene, svojega soseda, in da misli name, kadar hodi po mojem vrtu. Nekaj časa sem še skušal brati, vendar se koncentracija ni hotela vrniti. Črke so plesale sem in tja, vsak prebrani stavek sem sproti pozabil. Pomislil sem, da je vse skupaj navadna traparija in kakšen kreten sem, s temi spodnjicami in nedrčki in mehčalcem vred. Saj je samo spodnje perilo.

Vendar nekaj mora biti na tem; zmeraj mi polepša dan, ko slišim soseda vpiti Verena, nekaj mora biti, neka velika razlika med nekoč, ko tega ni bilo, in zdaj, ko to je, nekaj je, kar tega nikoli ne bo moglo nadomestiti.

Minu je sedela pred hišo v Istri pod oljko in opazovala figo, sosedovo mimozo, rožmarin, lovor, češnjo, višnjo, sivko, lesko, oleander, limono, kaki, mandarino in drugo rastje in drevje. Predvsem je komentirala začimbnice in nergala, da se bazilika nikakor ne prime. Vsega niti nisem hotel slišati, pravzaprav skoraj ničesar; imel sem neki svoj miselni trenutek, ki ni imel ne repa ne glave, kar ni nujno tako slabo – ali pač; trenutek je obstajal in to je bilo povsem dovolj.

»Najprej bova kosila, potem greva pa hodit. Jaz bom hodila ob morju,« je rekla Minu in posmukala dva lista lovorja.

»Lej, gosénica!« je vzkliknila, kakor da vidi goža ali divjega prašiča.

»Ubij jo,« je dodala.

Molčal sem.

»Z lopato jo daj,« je rekla in šla po orodje.

»Ti jo daj,« sem se zarežal.

»Nesramen si, da veš,« je rekla in si umaknila koder s čela.

»Aha.«

»Najprej bova kosilo, potem greva hodit, potem pa kakšen film. Super bo, a ne?!«

»Aha.«

»Kaj je tabo?« je rekla in mi strmela naravnost v oči.

»Nič, kaj, kaj če bit?«

»Si slabe volje? Nič ti nočem,« je dodala.

»Ne ne,« sem na kratko odgovoril in pospravil lopato nazaj v lopo. Gosenice seveda nisem ubil, niti pajkov ne ubijam, včasih kakega komarja ali strigalico. Strigalico rad ubijem. Kar zmečkam jo. Na kurac mi grejo. Bojda so nekoč tako mučili ljudi, da so jim potisnili strigalico v uho in jim je pojedla možgane. Bojda.

»Posveti se mi malo. Povej mi kaj. Pogovarjaj se z mano,« je rekla kakor otrok, ki sprašuje, zakaj so luna, sonce in dan in večer in kako razbijemo jajce, da se rumenjaki ne razlije in razleze kakor oblike religiozne imaginacije.

»Aha.«

»Kaj?«

»Nič, kaj?«

»Pejt se solit, kar nekaj mrmraš. Malo se pogovarjaj z mano, zvečer bom šla. Ti pa si boš spet lahko mislil svoje.«

Itak sem si ves čas mislil svoje. Preveč je takih, ki so si življenje uredili tako, da strežejo potrebam in željam drugih ljudi in sta to njihova poriva in motiva. Ti so manj kot nič.

Potem si je prinesla pručko in gledala mravljišče. Vzela je oljčno vejico in drezala vanj, gledala je, kako majhne stvarce gomazijo.

»Lej, kje je vse življenje: misliš, da mravlje mislijo ali samo tekajo sem in tja?«

»Zakaj me sprašuješ neumnosti?«

»Samo vprašam, kaj si tečen.«

»Ja ja.«

Potem sva pojedla kosilo. Šla sva hodit. Zamenjal sem žarnico, gledala sva sončni zahod in deset minut

nekega bedastega filma. Potem je Minu sedla v avto in šla v Ljubljano.

Sedel sem na vrtu in v mraku razmišljal, kaj naj zdaj. Bilo mi je dolgčas, čeprav sem se prepričeval, da meni ni nikoli dolgčas. Ljudje so debili, sem pomislil. Toda če jim naglas rečem, da so debili, mungosi, kače in drugo, gredo stran. Pa naj, saj jih ne rabim. Že dolga leta je bilo res videti tako. Lepo sem se preživljal izven vsakršnih sistemov in lizanja riti, čeprav sem tu pa tam molzel kako systemsko postavitev. Zato tudi obstajajo države kot tvorbe, sem pomislil, kakor da bi iskal opravičilo za povsem legalne posle. Opravičilo za samozavest.

»Minu!« sem poklical in se v istem hipu spomnil, da se je odpeljala in je nekaj časa ne bom videl. Pogrešal sem jo. Prej sem jo pa odganjal in se niti pogovarjati nisem hotel z njo. Kakšen brezveznik.

»A prideš nazaj?« sem rekel v telefon.

»Kaj ti je, jaz sem že v pižami. Sem bila ves dan, pa si mislil le nase.«

»Aha.«

»Kaj je? Je kaj narobe?« je prijazno vprašala.

»Samo vprašam.«

»Kaj vprašaš?«

»Če prideš nazaj.«

»Sem že v pižami, sem ti povedala.«

»Pa nič.«

»Drug teden. Lahko noč,« je rekla povsem mirno.

Ničesar nisem odgovoril.

Besedam je treba pustiti, da dozori v ustih.

V Zagrebu sem imel opravke in od vseh znancev mi je na pamet najprej potrkala Alja. Tako kot Romina je bila tudi Alja novinarka, le da se je ukvarjala s kulturo; imela je lepo stanovanje na Vlački ulici v centru Zagreba. Bila je vesela in je, kakor se mračni sredini januarja pritiče, obljubila kuhano vino. Spomin na kuhano vino mi vedno širi nosnice z vonjem po cimetu; takrat je ta vonj prinašal tudi pričakovanja, geneze tega vzhičenja nisem poznal, vendar bo že; neumno je hoditi po obiskih in širiti strah in gledati v tla kakor polit cucek in zardevati. Truditi se je treba širiti dobro voljo.

Pila sva kuhano vino in se pomenkovala. Vino je bilo močno in zdi se mi, da sem se preveč nalival z njim. Alja mi je pripovedovala o vsem živem, predvsem iz svoje službe na Jutarnjem listu; da se novinarsko delo sesipa samo vase, da je vse v krempljih finančne ekspanzije in dobičkov, da resni odhajajo iz poklica, ki ga ima rada, in da zato tudi vztraja. Sedela sva za kuhinjsko mizo in kmalu me je povabila, da lahko prespim pri njej, da mi bo pripravila posteljo v dnevni sobi. Alja mi je bila od nekdanj vseč in nemara so se mi ob tej ponudbi zasvetile oči, da bi se lahko zgodilo še kaj več, vendar sem se še naprej objestno nalival z vinom in jo poprosil za še. Ker ji je zmanjkalo belega, je skuhalo rdeče; zdelo se mi je, da to še bolj diši. Govorila je tudi o nekem svojem partnerju, o težavah, ki jih ima z njim, pa o knjigi pogovorov z

umetniki različnih profilov in dejavnosti, ki jo snuje; nisem ji sledil in zdelo se mi je, da misli, da jo zelo natančno poslušam. Ljudje najbolj cenijo, če jih kdo posluša, sploh pa ženske, in tega sem se še vedno zavedal. V nekem trenutku mi je roka skočila na drugo stran mize in začel sem jo božati z dlanjo po zapetju in se igrati z njenim prstanom na sredincu. Dovolila mi je in to je bil dober znak. Potem sem vstal, šel okoli mize, jo pogladil po laseh in jo skušal poljubiti; narahlo me je odrinila in rekla, naj se usedem. Nisem odnehal in po kakih dveh minutah sem se spet začel igrati z njeno dlanjo.

»A nisi ti z Romino? Moja prijateljica je, dobro veš,« je rekla, ko je spoznala, da bom vztrajal.

»Nisem z njo, z nobeno nisem. Svoboden sem kot galeb ali jastog, dokler ga ne ujamejo in živega skuhaajo. Pa kaj, tudi če bi bil, saj sva sama, tega nihče ne bo izvedel, obljubim ti,« sem rekel in se nalival naprej, kakor da bi bil tako brez jajc, da si lepega dekleta ne bi drznil božati trezen. Pomislil sem na to in za hip se mi je vse skupaj zagnusilo, uprl sem se samemu sebi.

»Na Kornatih si bil z njo ...«

»Eh, to je morska avantura ...« sem se izvijal.

»Romina pravi drugače ...«

»Kaj pravi? Da bi se poročila z mano ali kaj? Nič nimava, le prijatelja sva. Tudi če bi imela, saj smo prijatelji,« sem kvaknil neumnost in se v hipu ovedel; umaknil sem roko, vendar sem jo v naslednjem trenutku spet položil na njeno.

»Všeč si mi, vedno si mi bil, nikoli nisi rinil vame in tudi prijazen si vedno ... zdaj pa tole ...« je rekla, prijela skodelico z vinom in srknila požirek. »Dobro je,« je pristavila.

Nekaj bo, sem pomislil in pogum mi je zrasel. Bil sem popolnoma razburjen. Spet sem vstal, šel okoli mize in jo zdaj poljubil na usta. Vrnila mi je poljub, vendar ne tistega s slino, bolj vljudnostnega, tolažilnega; spet me je narahlo odrinila.

»Greva spat. Pijan si in tole mi ni všeč, predvsem zaradi Romine. Rada jo imam in tebe tudi, vendar si šel predaleč. Ne bojim se te, a tole ne bo šlo. Ne bom spala s tabo. Res ti povem, zaman vztrajaš.«

Spremenila je glas in me zelo jasno zavrnila. Uma-
knil sem roko in gledal po kuhinji. Pospravila je skodelici in šla v kopalnico. Pripravila mi je kavč v dnevni sobi in mi zaželela lahko noč. Zdelo se mi je, da ni jezna. Ali pač. Mogoče pa je bila. Zjutraj sem se pobral, ko je še spala. Na poti v Ljubljano sem premišljeval, kakšne posledice lahko ima tole; zanimal bom, da sem rinil vanjo, tako ali tako pa nimam komu in za kaj polagati računov. To se ni zgodilo in pika. Kaj pa prijateljstvo in to? To je treba negovati in takole ne bom daleč prišel.

Minilo je že več mesecev, kar se mi ni oglasila, res pa je, da je nisem iskal. Kmalu bo poletje. Kuhane-
ga vina ne pijemo več, depresija ne prebija zvočnega zidu, vonj cimeta je zmeraj nekoliko v nosnicah in vsake toliko se pojavi strah, ki mu ni mogoče določiti izvora; fine dame zanesljivo in dobro vedo, kako žokati v mentalno dimenzijo mediokritete moškega.

»Kovid je navaden laboratorijski drek, ekonomija, ne pa smrtonosna kuga,« sem rekel Ireni in gledal po lekarni.

»Ni res in ne norčuj se iz nevarnih virusnih bolezni. Veliko ljudi je trpelo zaradi tega. In daj si masko čez nos,« je rekla Irena. Farmaceutka je, dela v lekarni v centru Ljubljane in je Minujina sestra dvojčica.

»To je nateg korporacij, da malo bolj akutno obolenje pljuč reklamirajo kot smrtonosno kugo enaindvajsetega stoletja. Vi farmacevti pa tako ali tako služite v vsakem času, če je človeštvu naklonjen ali ne,« sem rekel in v vrečko pospravljaj različne vzorce, parfumčke, kreme in prehranska dopolnila, ki jih je bila pisarna polna. Delala je res veliko, vendar tudi rada; bila je poročena, mati dveh sinov in precej v strahu brez razloga, toda izjemno prijazna, mila in fizično izrezana Minu.

»Lepa si,« sem ji rekel, in ne da bi jo pogledal, zlagal darila v vrečko. Večinoma jih nisem uporabljal, temveč sem jih delil naprej med znance.

»Ljudje so popolnoma zmedeni. Poslušam jih, o čem se pogovarjajo, ko čakajo v vrsti. Groza. Ekonomska groza, ne le zdravstvena kalvarija,« je rekla, ne da bi komentirala mojo konstatacijo. »Kakor da smo v vojni,« je še pristavila in sedla za mizo, potrkala po njej, si popravila pričesko ter prekrižala noge, da se je golo koleno, ki je skočilo izpod krila, zabliškalo pred mojimi očmi.

O moj bog, sem pomislil.
»Lepa si,« sem ponovil.
Tokrat je rahlo zardela.
»Nehaj s tem. Minu bom povedala, sem ti že zadnjič rekla.«
»Kaj pa delam slabega?« sem se naredil neumnega.
»In z Minu sva prijatelja, nisva mož in žena,« sem se nasmehnil.
»Nič nič, vendar nehaj s temi atributi. Nisem razpoložena. Težave imam,« je rekla in prostor je nase-lilo otožje.
Kje neki je pobrala besedo atributi? Morebiti v le-karni? To piše na receptu? Kakšne težave neki? V far-maciji se cedita med in mleko.
»Kakšne težave?«
»Ne vem, če bi govorila o tem. Ti bi zanesljivo komu povedal. No, Minu ve, ampak ...«
»Daj povej ... morebiti imam recept za dušne vi-harje ... če gre za to ...«
»Ah, kaj bi ti s tem ... No, morebiti pa bi lahko ...«
»Povej že ...«
»Nadrejeni me zalezuje in mi ves čas namiguje, da bi počela tisto ... Ne vem, ne vem, kaj naj storim.«
»Kaj tisto?« sem se zakrohotal.
»Ne delaj se norca, nisva od včeraj. Resno je.«
»To je mobing. Prijavi ga kaki inštituciji ...«
»Ti si inštitucija. Misliš, da se težave tako razreši-jo? Saj spet ni tako grozno. Rada bi, da bi nehal in bi lepo funkcionirali naprej, kakor smo do pred pol leta, ko se je to začelo.«
»Kaj se je začelo? Kovid?«

»Ma ne kovid, ne norčuj se spet! Sem ti že prej rekla, da se ne posmehuj virusu, ker gre za resno grožnjo človeštvu, kakorkoli si že ti to razlagaš in briješ norce. Pravim ti, ko se je začelo nadlegovanje. Saj ni nesramen ali da bi mi grozil, vendar me iz tedna v teden vabi na pijače, na večerje. Zdi se mi, da zadnje čase ni preveč zadovoljen z mojimi zavrnitvami. Misliš, da mi lahko spodnese delovno razmerje? Me zatoži generalnemu? Saj ne delam nič narobe. Tukaj sem že deset let, dlje kot on ...«

»Sta kaj imela?«

»Ne, kje pa ...«

»Če ti res teži, bom obračunal z njim. Obe roki mu bom polomil,« sem se delal važnega, veliko bolj, kakor v resnici sem.

»Ne ne ne, samo tega ne,« je rekla.

»Lej, po mojem ti ne teži samo on. Pomisli, kakšna si! Kakor iz pravljice ...«

Odmahnila je z roko in bilo je očitno, da me ne jemlje resno. Vstala je in jaz sem odšel. Vendar sem hotel pomagati. Po tistem, ko sem poklical njenega nadrejenega, mi je bila manj naklonjena.

Nisem še povedal, da sem Oskar Aracki in da se preživljam z oddajanjem dveh stanovanj v Ljubljani in lokala v Pulju. Stanovanji sem podedoval po stari mami, lokal pa po mami. To je moj kruh, čeprav včasih delam tudi za nevladne organizacije, zadnje čase predvsem pri povezovanju različnih kultur. Najemajo me kot promotorja mojega lastnega maternega jezika ali pa si to mislim le jaz in sem že v genezi navadna delovna sila, uspeh pa je spremenljiv, niha, kakor vse skupaj na tem svetu.

Zanima me mnogo reči: umetnost, ekonomija, narava, kuharske veščine, zeliščarstvo, družba, hedonizem. Življenje imam rad, vendar me pogosto čudi, da mi tega ne vrača s tako mero, kot bi si želel, čeprav je tudi res, da se še vedno pogosto sprašujem, kaj bi sploh rad. To se mi ne zdi več normalno. Pa nisem nesrečen in mi skoraj nikoli ni dolgčas, četudi se pogosto tolažim s cinizmom, da na mrtve hitro pozabimo, ker jih ne moremo za nič več prositi.

Bil je pozni september, ko sem imel opravke na Dunaju. Tam poznam kar nekaj ljudi, med njimi tudi Ines, sošolko iz srednje šole, ki jo je pot, prav tako kot mene, premetavala med Istro in Ljubljano, čeprav so moje korenine ljubljanske, njene pa istrske. Delala je za turistično agencijo Kompas in pisala knjige o turizmu. Namenil sem se odzvati povabilu na predstavitev njene monografije o Pulju v nemškem jeziku, ki se je zgodila v največji dunajski knjižnici.

Po predstavitvi smo malo posedeli in se pomenkovali, potem pa me je Ines povabila k sebi domov. V centru mesta je imela lepo stanovanje: en del je bil pregrajen v predstavništvo Kompassa, drug pa v njen bivalni prostor. V srednji šoli sva se nekaj objemala in slinila drug po drugem, vendar nikoli nisem spal z njo, čeprav sem imel občutek, da si želi, ali pa se mi je to res le zdelo, kakor velikokrat kaj. Bila je samoska, povsem predana svojemu poslu in takih ljudi ni malo, še sam se trudim biti tak; posli mi nikoli niso preveč dišali, toda kaj pa naj?

»In kako kaj drugače?« me je vprašala, ko sva večerjala kitajsko hrano na poziv.

»Kako misliš, drugače?« sem bleknil.

»No, družina, žena, otroci, biznis? To, kar imajo ljudje za smisel življenja?«

»V nobenem od teh segmentov nisem preveč uspešen. Jaz kar živim,« sem rekel in zalogaj riža mi je zdrsnil z vilice na tla; ni se mi dalo skloniti, zato sem ga z nogo potisnil globlje pod mizo. Ko je vstala in šla v toaleta, sem ga zrinil pod tekač, da ne bi že na prvo žogo izpadel nemarna kanalja.

»Kako to? Zdaj so prava leta,« je rekla in mi strmela v oči. Pravzaprav je ves čas strmela, zdelo se mi je, da pohotno.

Če bi spal z njo, bi uničil prijateljstvo. Če bi karkoli hotel, bi želela dojenčka, zato me sprašuje o otrocih. Na Dunaju že ne mislim živeti v stanovanju turistične agencije. Vse živo mi je šlo čez glavo, vendar sem se odločil, da se ne bom dal. V Zagrebu in še kje sem marsikaj zamočil, zdaj bom moral pa popravljati in

zanikovati z lažmi. To zanikanje že nakuhanih in poppranih problemov mi je šlo z leti vedno bolj na živce in skoraj občudoval sem ljudi, ki vse življenje manipulirajo, lažejo, ližejo riti in počnejo le to. Je vredno vile, terenskega vozila in nekaj diplom, ki ti jih družba dodeli in ti vse skupaj tudi vzame, če te seveda ne uniči življenje samo, ko naposled spoznaš, da je to le pest peska v oči, navadna laž in pretvarjanje? Najbolje je, da se delaš nevednega.

»Tako je pač nanoslo. Ni mi hudega,« sem odgovoril, kakor da bi mi bilo malo mar. Silno se je trudila, da bi me zvalila v kako vročo debato; potem me je povabila na velik usnjeni kavč v dnevni sobi in postregla s konjakom. Pila sva konjak in vse bolj je lezla k meni. Nisem se umikal, to bi bilo preveč.

»A greva ležat?« je vprašala.

»Saj leživa.«

»Mislim, ležat v spalnico?«

»Pa pojdiva.«

Nekaj je govorila, vendar je nisem poslušal. Bil sem trdno odločen, da ne bom seksal z njo. Nisem name-raval vsega uničiti, sploh pa ne kvalitetnih prijateljstev. Dovolj je bilo.

Zjutraj se ji je silno mudilo. Grdo me je gledala. Bilo mi je nerodno; nisem se napil, tudi težil nisem, bil sem več kot vljuden. Kaj ji je, da me zdaj skoraj meče iz stanovanja? A zdaj pa tako, sem pomislil.

Ko sem hodil proti parkirni hiši, sem razmišljal, da ljudem ni nikoli prav. Kaj ni dovolj, da sva z Ines prijatelja, že dolgo, še dvajset let po končani srednji šoli? Odločil sem se, da se bom poslej na večerjah

z ženskami obnašal drugače, čeprav se mi je zdelo, da kakorkoli obrnem, uničujem lastno možnost za uspeh in spoštovanje. Živim kakor bik v brazdi, ki trmasto rine in rine, in še zmeraj sem prepričan, da z menoj ni nič narobe, čeprav se mi najbrž vse le dozdeva, vem pa, da pretirano analiziranje pelje v nakladanje, rojeva paranojo in uničuje oporišče optimizma. Toda sonce je bilo že visoko in zaželel sem si italijanskih popevk.